

Torvmøte

Drammen 5. september 1987

Med forbehold om endringer

SPERRET til 5.9.87 kl 1200

Statsminister

Gro Harlem Brundtland

I denne valgkampen er det ofret stor oppmerksomhet og mye tid på Arbeiderpartiet, på vår innsats og våre programmer. Det er vi glade for. Vi har tro på vår politikk og våre saker. Vi tar mål av oss til å være den drivende kraft for omformingen av samfunnet også i fremtiden.

Det er vår oppgave å stå for fornyelsen, finne løsningene på nye behov og skape nye muligheter for den enkelte. Utgangspunktet er nå som før, den enkeltes hverdag. Og målet er stadig å skape nye muligheter, utvide friheten for den enkelte. Vi må sikre grunnlaget både for sysselsettingen og velferden.

Vi har satt kommunenes og fylkenes sentrale velferdsoppgaver i sentrum: Bedringen av helsevesenet, de eldres situasjon og muligheter for aktiv deltakelse, barnehageutbyggingen, boligbygging og miljøproblemene.

Her ser vi at oppgavene er store og at vi må finne bedre løsninger. Her var innsatsen for dårlig i årene vi har bak oss - da vi hadde store oljeinntekter og burde satset langt sterkere.

For det var ikke slik de borgerlige partiene sa foran valget i 1985 - at vi var på rett vei. Vi husker slagordet fra Høyres landsmøte - "Vi gleder oss".

Hva var det de gledet seg over ?

Det kan ikke ha vært resultatene av den politikk som ble ført. For det var den som la grunnlaget for den økonomiske krise vi kom inn i - og som enda sterkere har understreket behovet for det program Arbeiderpartiet la fram foran siste Stortingsvalg.

Det var behov for en ny kurs - det var behov for en ny politikk. Det var behov for "Ny vekst for Norge".

Nå hevder de at vi fikk den rikeste vekstperioden etter krigen i disse årene da oljemilliardene strømmet inn i norsk økonomi. 157 milliarder hadde de til disposisjon fra 1981-85. Men hvor ble de av? Hvor satte de spor etter seg?

På de gale stedene.

I stedet for et krafttak for forskning og utvikling, en styrking av næringslivet og satsing på sentrale velferdsoppgaver - fikk vi først en rekordstor arbeidsledighet på grunn av en for sterk innstramning på offentlige budsjetter, og deretter en kraftig øking i det private forbruket. Det økte med 40 milliarder på to år.

Det ble ikke gjennomført en eneste reform i hele denne perioden.

Hvis vi bare hadde brukt noen av alle disse milliardene til å bedre innsatsen i helsevesenet, eldreomsorgen eller barnehageutbygging ville vi i dag stått langt bedre rustet til å møte de nye behovene.

Så opplever vi igjen, i denne valgkampen, at Høyre spiller opp sin gamle, slitte melodi om skattelettelse.

Erkjennelsen av den økonomiske krise vi var bragt inn i vinteren 1986 er plutselig helt borte. For bare ti måneder siden erkjente også Høyre at vi ikke hadde råd til skattelsettelse. Det sa Presthus på TV i oktober. Men nå lover de igjen lavere skatt for alle, samtidig som de skal øke innsatsen i helsevesenet, i skolen, i barnehageutbyggingen og til miljøtiltak.

Det Høyre nå anviser som vei ut av krisen er nøyaktig den samme politikken som de førte da de hadde ansvaret - og som førte oss inn i krisen.

Den økonomiske krisen vi kom inn i skyldtes ingen naturkatastrofe. Den skyldtes en gal politikk. Fallet i oljeprisene er bare halve forklaringen. Allerede før oljeprisene fallt, hadde vi store underskudd i økonomien.

Det var den kursen som ble fulgt som førte oss inn i krisen - derfor måtte vi legge en ny kurs som peker ut av krisen.

Det ble Arbeiderpartiets oppgave å rydde opp i det Rittedal så korrekt har betegnet som et fallitbo. Vi har lagt om den økonomiske politikken og startet et bredt reformarbeide, i skattepolitikken, i helsepolitikken, i distrikts- og næringspolitikken. Det er skapt rom for en sterkere barnehageutbygging og bedring for barnefamiliene. Det er satset langt sterkere på forskning og nyskapning, for et framtidsrettet næringsliv.

Denne linjen vil vi fortsette.

Nå kommer også resultatene, og det er de som teller. Vi selger mer til utlandet og kjøper mindre fra utlandet. Underskuddene blir mindre. Prisstigningen avtar. Vi må tilbake til slutten av 60-årene for å finne en så lav prisstigning som den vi har hatt de siste månedene. Også i distriktene er utviklingen snudd og fraflyttingen avtar.

Dette viser at den felles innsats vi nå gjør, peker framover og ut av krisen. Det nytter. Likevel er det langt fram. Vi kan ikke - som Høyre nå gjør - undergrave viljen til ansvar og felles løft - annonsere at faren er over. For det er jo det signalet Høyres-ledelsen gir med sine gamle oppskrifter om skattelettelse til tross for det store underskuddet i utenriksøkonomien og til tross for lave oljeinntekter.

Riktignok har vi oppnådd mye på de 15 månedene som er gått - men ikke så mye - at vi kan si at jobben er gjort. Men slik sett er det jo litt av en attest til Regjeringens arbeid Høyre nå gir med alle sine løfter....

Vi må fortsatt stå sammen og gjennomføre en nødvendig reformpolitikk for at vi skal kunne gå inn i 90-årene, ikke bare som et rikt samfunn, men som et trygt samfunn med nye muligheter og et styrket næringsliv. Med en utvikling som peker framover og sikrer de nye generasjonenes behov.

For det finnes ingen vei utenom hovedoppgaven: Å gjenvinne balansen i norsk økonomi. Vi kan ikke fortsette å bruke mer enn vi tjener, verken som privatpersoner eller som

nasjon. Derfor må vi igjen få en ny vekst og en annerledes vekst.

Vi skal greie oppgaven. For vår viktigste ressurs er ikke oljen, men innsatsen fra hver enkelt - våre kunnskaper og vår arbeidsglede. Det er hva vi sammen kan skape, som avgjør hva vi kan greie.

Og vi kan hjelpe hverandre til å gjøre tingene bedre, samarbeide for at summen av vår innsats skal bli større. Vi skal ikke være redd for å stille krav til hverandre. "Arbeid for alle" har en dobbelt betydning. Alle skal ha arbeid, og alle må gjøre en jobb.

For hva betyr det at vi må bedre vår konkurranseevne annet enn at vi alle gjør vår jobb litt bedre. At vi er opptatt av hverandre og hvordan vi kan samarbeide for et bedre resultat.

Vi betyr så mye for andre, ikke bare for våre nærmeste, men for våre arbeidskamerater, også for mennesker vi ikke kjenner, og som får merke om vi gjør en god jobb.

Viljen til å yte virker inn på oss alle. Også viljen til å tenke nytt. For hjulene griper hele veien inn i hverandre. Vi er alle brukere av hverandres tjenester.

La oss spørre oss selv: Kan vi på vår arbeidsplass få til bedre løsninger. Kan vi skape nye muligheter?

Kanskje kan vi bruke det dyre utstyret vårt i bedriftene, i sykehusene, i skolene i flere av døgnets timer, så vi får større nytte av dem?

Kanskje kan vi ordne oss slik at åpningstidene blir lengre, når arbeidstiden blir kortere?

Vi kan stille større krav både til oss selv og til andre. For sammen må vi legge opp en kurs slik at vi kan skape mer og bruke mindre. Det er en slik kurs vi har sikret flertall for.

Jeg føler meg sikker på at vi er i stand til å ta det tak som fortsatt er nødvendig. Da kan vi ikke sette viktige hensyn til side ved å appellere til kortsiktig egeninteresse, skattelette for de best stilte, og et svekket fellesskap!

Vi må skape mer og vi må fordele bedre. De oppgavene henger nøye sammen. Uten en rettferdig fordeling får vi ikke utnyttet alle muligheter, alles evner og innsatsvilje. Et samfunn uten store forskjeller er ikke bare et mer rettferdig samfunn, det er også et bedre samfunn, og et samfunn hvor vi er i stand til å yte mer. Det er hva vi sammen skaper, summen av vår innsats, som er grunnlaget for vår velferd og fremtid.

*

Hva er nå de viktigste oppgavene for kommunestyre og fylkesting ?

Vi må satse sterkere på barnehageutbyggingen. Barnas framtid og livsmiljø er det viktigste perspektivet når vi ser framover. Derfor har vi satt opp målet: Barnehageplass til alle.

Vi må igjen bygge 10 000 nye barnehageplasser pr år. Her sviktet det i første halvdel av 80-årene, da utbyggingen sank ned til 4000 plasser i året. Men den takten ville det tatt 40 år å nå målet om barnehage for alle.

Barnehage tilbudene er viktig for barna. Det gir dem en best mulig start i livet. De trenger samvær og fellesskap med andre. De trenger det pedagogiske og sosiale tilbud som barnehager er. Men barnehagene er også viktig for kommunene med tanke på et stabilt arbeids- og næringsliv. Slik er barnehageutbyggingen en del både av velferdspolitikken og næringspolitikken.

*

Vi har store oppgaver i helsevesenet. Mange mennesker må vente for lenge på behandling - og den medisinske utvikling åpner for muligheter vi ikke tidligere hadde. Tryggheten ved at vi har et helsevesen som er der når vi trenger det, er en av kjerneverdiene i vårt samfunn. Det er det siste vi må gi slipp på.

Vi skal sikre helsetilbudene og den verdighet det gir vårt samfunn. Da må vi satse videre på effektivisering og forbedring. Den linjen har vi fulgt fra vi overtok. Gjennom et bredt handlingsprogram har vi satt igang over 50 forsøk for å finne nye, bedre og mer effektive måter å organisere arbeidet på. Det enkelte sykehus har fått større ansvar og handlefrihet. Utdanningskapasiteten for pleiepersonell er økt.

Det er gjennom slike tiltak vi må mobilisere for et bedre helsevesen for å sikre en høy standard, en rettferdig fordeling av tilbudene.

Vi inviterer nå fylker og kommuner til å lage handlingsplaner for et bedre helsevesen. Regjeringen skal på sin side bidra gjennom en ekstraordinær innsats. Vi vil sterkt øke tilskuddene til behandling av pasienter på dagtid og ved politiklinikkene. Gjennom ekstra statstilskudd til bygging og drift skal det startes 1000 nye barnehageplasser for helseinstitusjonene - og vi skal utdanne enda fler sykepleiere og hjelpepleiere.

*

*

Miljøproblemene er blitt større fordi innsatsen i årene bak oss - med Høyre-dominert styre - ble mindre. Det er erfaringen lokalt - her i Drammen - og erfaringene sentralt. Drammenselva er dessverre ikke den eneste - flere steder slås det nå alarm.

På slutten av 70-årene satte Arbeiderpartiet igang arbeidet med å rense de kommunale utslippene og industriutslippene. Jeg husker godt diskusjonene med kommunene her i Buskerud om oppleggene. Og det ble satset. Bare her i Drammen ble det i de tre siste årene Arbeiderpartiet hadde ledelsen av byen brukt dobbelt så mye på rensetiltak - som det er brukt på de snart 8 årene Høyre har hatt ansvar.

Vi har hatt den samme utviklingen på landsbasis. Bevilgningene til forurensningstiltak var reellt sett 15% lavere da Willoch-regjeringen gikk av enn da den gikk på.

Slik ser hvor viktig det er at det er de samme mål og verdier som preger politikken lokalt som nasjonalt. Derfor betyr det noe - også for arbeidet for et bedre miljø - hvem som velges inn i Drammen bystyre 14. september.

*

De miljøproblemene som har hopet seg opp her i distriktet fører også til at boligbyggingen bremses opp. Før utslippene kan renses, er det problematisk å øke boligbyggingen. Slik ser hvordan en svekket innsats på ett område får ringsvirkninger og hindrer utviklingen på andre. Vi er kommet inn i en ond sirkel.

For også i boligpolitikken er det også oppstått større behov og det er nødvendig med reformer. Ogsp her har utviklingen gjennom flere år gått i gal retning. Husbankens rolle ble sterkt redusert og boligbyggingen sank fra 37 000 til 26 000 i året !

Vi vil øke Husbankens og Postsparebankens rolle som boligbank. I Husbanken vil vi foreslå en ny og gunstig låneordning, med lang avdragstid og lav rente, og med en utlånsramme på 1 milliard. Den samme ordningen vil vi innføre også i Landbruksbanken. I Postsparebanken vil vi femdoble utlånsrammene for ungdomslån. Slik kan det neste år bli finansiere 25% flere boliger med slike gunstige lånevilkår enn i år.

Vi må også øke boligbyggingen og det må bygges flere små leiligheter. Utlånsrammen for utleieboliger for ungdom skal fordobles og vi skal øke byggingen av elev- og studentboliger.

Vår utfordring til de borgerlige partiene - som i juni skar ned utlånsrammene i Husbanken og satte rente opp - er at de gir sin støtte til dette opplegget. For i valgkampen har de jo gitt uttrykk for en så stor utålmodighet også på dette området.

En større rolle for statsbankene i boligfinansieringen vil også være et bidrag til å få renten ned i bankene.

Utviklingen i økonomien, den lave prisstigningen og dempingen av privat forbruk gir nå grunnlag for en rentenedgang. Nye tall tyder også på at veksten i utlånene nå avtar. Det styrker mulighetene for at renten vil gå ned i år.

Vi vil fortsette samarbeidet med bankene om å skjerme boligrenten spesielt og om de spesielt gunstige ungdomslånene. I år er det lånt ut 4 milliarder kroner til såkaltt førstehjemslån i bankene, hvor renten er klart lavere enn på andre boliglån og forbrukslån.

Avslutning

Stadig fler ser at utviklingen i første halvdel av 80-årene ikke førte fram. Det ble nødvendig med en ny kurs og det ble Arbeiderpartiet som fikk ansvaret for omleggingen. Det har vært nødvendig med upopulære tiltak for å bygge bro over gapet som var oppstått mellom det vi bruker og det vi skaper.

Troen på at vi klarer oss best alene var et blindspor. Ensidig satsing på privat forbruk skapte ingen varig vekst, men førte oss inn i en krise.

Arbeiderpartiet inviterer til en debatt om hvordan vi kan møte de store utfordringene vi står overfor. Det krever innsats av alle. Det krever at vi går sammen om ansvar.

Vi vet at vi kan greie oppgaven. Vår politikk skal bygge bro over nye skiller mellom grupper og generasjoner.

Valget gjelder våre muligheter til å gjennomføre nødvendige reformer gjennom felles løft, lokalt og nasjonalt.